# ગુજરાતી ત્રીજી ચોપડીનો અર્થ.

પાઠ. ૧.

સદાચરણ = સારા ચરણ, સારી ચ.

જન-નાગસ, સખસ.

જગત=દુનીઆ.

જન્મ= દેહ, જીંદગી.

... એબ્રાગ્રું.

... નાની; શરૂ-આત.

... = જરાકમાં, થોડી ...

મીઠા=સા.

વાણ=વાણ્, વાચા.

કોપ=ગ

ડાહ્યો=...

પાઠ.

આળસુ=સુસ

મુરખ=બેવકુફ,મુરખો

રમતીઆળ=રમતમાં જીવ રાખનારો.

પાલવે=પોષે,પરવડે.

ફર=પાકુ, કાણું.

પંખી=પક્ષી, પાંખ-વાળા જાનવર.

પરવડે=પાલવે, પોષે

ડાઘીઓ=ડાઘવાળો, (કુતરાનું નામ).

ઓરે=આમ, હઈ-આં.

ધણી=શેઠ, માલિક, સખસ.

ચોકી=ચોકસી, પેહે-રો.

પાઠ. ૩.

ઝંખવાણો =ઝાંખો, ફિકો.

વિચાર = મનસુબો, ક્યાસ.

નકામાં= કામવગર-નાં, નવરા.

જનાવર=જાનવર.

...ચ્યાંછે = મંડ્યાછે, ...ગ્યાંછે.

લગારે = જરાએ, જરાપણ.

નવરાશ=ફુરસદ.

ઠોઠ=મુરખ,અણઘડ.

જીવતર=જીંદગાની, જીવવું.

વલે=હાલ, દશા.

પસ્તાવો= દલગીરી, ખેદ,

લાગલું=તરત, તાકી-દથી.

મેહેનત = કોશીશ ; શ્રમ.

ઠીક=સારૂં, બરોબર રીતે.

રાજી=ખુશી.

ફેરવીને=બદલીને.

તાકીદ=ઝડપ; સખ-ત હુકમ.

પાઠ. ૪.

જબરૂં=જોરાવર.

શરીર=ડીલ.

ટુંકા=નાના, બટકા.

જોરાવર=મજબુત.

પછવાડે=પાછલી તરફ.

વગેલાં=મરડાયલાં.

ધાર=કોર, કોરણ.

કઠણ=મજબુત.

વાળ=બાલ, નીમાળા.

આછા=થોડા.

હીંડેછે=ચાલેછે.

ડાંસ=મચ્છુર,મગતરાં.

નર=માટીડા.

હળ=જમીન ખેડવા-નું લાકડાનું હથી-આર.

પોચી=નરમ.

દાણા=અનાજ.

વગડાઉ=રાની, જં-ગલી.

પુરી પડે=બર આવે, હઠાવી શકે.

પાઠ. ૫.

ગાળાગાળી = ગાળા-બાજી.

સ્વભાવ=ખાસીઅત, મીજાજ.

રાજકુંવર = રાજાનો છોકરો.

ફરીઆદ = અરજ, રાવ.

કચેરી=દરબાર, કોરટ.

ફલાણા=હરેક, કોઈ-એક.

કુંવર=છોકરો.

બંધીખાને= કેદખા-ને, તુરંગમાં.

દંડ=ગુન્હાનો અનીજ અથવા શિક્ષા.

ઘટે તેવી = જોઈએ-તેવી; યોગ્ય.

શિક્ષા = સજા ; શિ-ખામણ.

માફ=ક્ષમા.
સજા=શિક્ષા.
વડાઈ=મોટાઈ, માન
વચન=બુકન; શબ્દ.
વેળા=વખત, સમે.
અણસમજુ=સમજ વગરનો.
યાદ રાખજે = [illegible] રાખજે.
સાર = ઈજ્જત; સારૂં, મતલબ.

પાઠ ૬.

ભુંડા=ખરાબ, દુષ્ટ.
ભુંડું=નઠારું, [illegible].
ભાખતા = કેહેતાં, બોલતાં.
ખોટી=નકામી, નઠારી.
જગ=જગત, દુનીયા
જશ=માન, આબરૂ, યશ.
દુખીઆ=હેરાન, દુખીઆરો.
બાળક=છોકરો.
બાળકી=છોકરી.
નકી=ખચીત, નીશ્ચે.
નાર=બઈરી, સ્ત્રી.
તોલ=ભાર, આબરૂ, વજન.

પાઠ ૭.

દેશ = જેમાં મોટા પ્રાંતો, શેહેરો આવેલાં તે.
ચાલ=ધારો, રીવાજ.
રીતભાત=રીત, રસમ
મળતી=સરખી.
પેહેરવેશ = પોશાક, પેહેરવાનાં લુગડાં.
મારવાડી= મારવાડના રેહેવાસી.
દક્ષિણી=દક્ષિણ તરફના રેહેવાસી.
સાહેબ લોક = ટોપીવાળા, ગોરાલોકો
સુરવાલ=સાંકડો લેંઘો (નડાની ઈજાર.)
ચોરણો= ટુંકો લેંઘો.
બોલી=ભાષા.
ફેર=તફાવત, ભેદ.
ભાકર=રોટલી.
ઘાટ=ડોળ, આકાર,
હબશી=કાળીચામડીવાળા; કાળાલોકો.
શામળી=કાળી, કાળાશ પડતી.
ગોરી=સફેદ; ઉજળી.

પાઠ ૮.

સંઘરો=એકઠું, ભંડોલ
દુકાલ=અછત, નહીં મળે તે.
ચંદી = ચણા, ઘાસદાણો.
રૈયત=પ્રજા.
હેરાન=દુખી.
પ્રધાન= વજીર, કરતો હરતો.
નજર=નીઘા, દૃષ્ટી.
દુબળાં = મુરડાલ, નાચાર.
સકાળ=સોંઘવારી.
જોર=શક્તિ, બળ.
કારણ=સબબ.
કોઠાર=દાણા ભરીમુકવાનો ભંડાર.
પોપડો=પડ.
અચરજ=નવાઈ.
ડાહાપણ = ચતુરાઈ, શાણપણું.
ગંજીઓ = મોટા ઢગલા.
ખાણ = અનાજભરીમુકવાના મોટા ઊંડાખાડા.
કણ = રજ, રજકણ, કણી.
સંગ્રહ=એકઠું.
વસે=રેહે.
સંપે = સંપથી, હળીમળીને.
સદા=રોજ, હમેશા.
સર્વ=સઘળાં, બધી.
સંઘાત = સાથે, સોબતી.

પાઠ ૯

થડ= ઝાડનો વચલો ગોળ ભાગ.
મૂળ=જડ; મૂળી- ..
વડવાઈ=લાંબા ફાંટા.
અસલ = અગાઉનું, જુનું.
ઓળખતાં=પીછાનતાં, જાણતાં.
પાંદડાં=પાંતરાં.
ફેલાયછે=પસરેછે
ઘટા=રચના, [illegible] ઝાડનું [illegible]
છાંયડે=શીળે.
આરામ=સુખ, વિસામો, સંતોષ.
ટેટા=વડનાં [illegible]
કાબર=એક [illegible] નામ.
ઈમારત=મોટી બાં[illegible]લોસી.

૧૦

કીડી=ઝીણા જીવડો,
[illegible]પાંખીઆ[illegible]ખવાળો.
ચટકો.
ફાટ=ચીરો, તડ.
ટાઢક=ઠંડક.
ઉતાવળે=જલદી, ઝડપથી.
આંકડો=ઝેરી કાંટો.
તરત=જલદી.
દુઃખ=વીપત્તિ, ઈજા.
ઉપાય=ઈલાજ.

ચુંસી=સોસી, મોંમાં લઈ.
ચાંદો=ફોલ્લો, ગૂમડું
કપાએલું=વડાએલું.
સુજેલું=સુજી આવેલું ચહડી આવેલું;
ઈજા=દુખ.
વીખ=ઝેર.
અવગણ=ગેરફાયદો.
સંભાળી=સાચવી, તપાસી.
ફિકર=ચિંતા.

પાઠ ૧૧.

છોડીઓ=છોકરીઓ
વહાલી-પ્યારી.
રોતી=રડતી.
કજીઓ=કકાસ, ટંટા.
સમજાવીને=પટાવીને ફોસલાવીને.
ઢોર=પશુ; જાનવર
મોટપણે=મોટી ઉમરે.
વિલાયત=ગોરા લોકોના દેશ.
ખબરદાર = હોશીઆર.
બાયડીઓ= બઈરીઓ.
ભાઈડા=માટીડા.
સુખી=સારા, સુખીઆરા.
ગાંડી=ઘેલી, અણસમજુ.

પાઠ ૧૨

માળો=પક્ષીને રહેવાનું ઘર.
ફળ=લીલા મેવા.
જુદાં=વેગળાં, છુટાં.
પાળીને=પોશીને.
પાંજરૂં=પીંજરૂં.
મરજી=ખુશી; ઇચ્છા.
અર્થ=માએનો, મર્મ
અવાજ=સાદ, સોર.

પાઠ- ૧૩

સુણતાં=સાંભળતાં.
ઉપજે=થાય, પેદા થાય.
હરખ=ખુશી, સંતોષ.
અતોલ=ઘણોજ.
કોટે=ડોકે.
કાંકલા= ગળચીઓ.
નમ્યું=નમેલું.
અંગે=શરીરે.
ધારે=મનમાં વિચારે.
ધાક=બીક, હુકમ
મનુષ્ય=માણસ.
હેત=પ્યાર, ચાહના.
અથાગ=ઘણુંજ.
પ્રીત=હેત, પ્યાર.
કાગ=કાગડો.

પાઠ ૧૪

વાઘરી=શીકારી માણસ, પારધી.
વડવાઈ = [illegible]ડાળડી, [illegible].

માન=આબરૂ, ઇજ્જત
મારામારી = લડાઈ, ખાઝાખાઝી.
દંગાઈ = લુચ્ચાઈ, ખંચાઈ.
માઠું=ખરાબ, દલગીરીભરેલું.
આવકાર=આદરમાન.
નવાઈ = અચરત, અચંબો.
તપાસ = તજવીજ, ખોળ.
સોબત=સંઘત.
નિવડ્યું=નિકળ્યું.
શિખામણ = બોધ, ઉપદેશ.
ભુલવી=વીસરવી.
અસર=ફળ, ફાયદો, પરિણામ.

પાઠ ૧૫

કણબી = ખેડુતની એક જાત.
ધન=પૈસા; દોલત
ખેતી=ખેતીવાડી.
તન = ચેટક, અરૂ, મન.
છોરા=છોકરા.
પુંજી=દોલત.
અંતકાળ= મરવાનો વખત, મૃત્યુસમે.
વિચાર્યું=ધાર્યું.

ડોસે=બુઢે, ઘરડે.
કેડે=પછી.
લાલચ=લોભ.
આપ્યું=અર્પ્યું.
ખેડાઈ=ખોદાઈ, પોચી પડી.
નિપજ=પાક, પેદાશ.
ઉપજ્યો=પેદા થયો.
ખરેખરૂં = જોઈએ તેવું, જોઈએ તેટલું.

પાઠ ૧૬.

પેદા=ઉત્પન્ન.
કર્યાં=કીધાં.
સુંઘવાનું= સુગંધ લેવાનું.
બનાવ્યું=ઘડ્યું, પેદા કીધું.
ખોટું=જુઠું, ખરાબ.
વાના=ચીજો.
ઈશ્વર = પરમેશ્વર, પ્રભુ.
ભલાં=સારાં, આબરૂદાર.
દિવસે=દાહાડે, (સવારથી સાંજસુધી)
જાળવે=સાચવે, સંભાળે.
રખવાળી=બાલાસ, સાચવણી.
કીરપાળ=મેહેર" દયાળ

## પાઠ. ૧૭.

બીક=ભય, ધાસ્તી.
આડચણ=હરકત.
જર્પ=સામટા, ઝોકડે
કસ્બા=ન્હાનું શહેર.
કિલ્લાબંધ=કોટનું બાંધેલું.
હારબંધ=એક પછી એક, જથાબંધ.
ચૌટાં=મોટાં બજાર.
જાહેર=કોઈ વખત, કદાચિત.
હાટ=બજાર.
ઝાંપા=કાંટાનું બારણું
કોટ=આસપાસ કરેલી છોની માટી દીવાલ.
પેસનીકળ=આવવા જવાને.
દરવાજા=મોટાંબારણાં

## પાઠ. ૧૮.

ઇંદ્રીઓ=શરીરના ભાગો, અવયવો
આકાર=ઘાટ, આકૃતી.
વાસ=સોડમ,સુગંધ; રહેઠાણ.
લીસી=સાફ, સુંવાળી
સ્વાદ=ચાખવું, લિજ્જત, સારું.
સમ પડે=જણાય,
મઝાની=સારી.
ધબાકો=અવાજો.
સમજો = ધ્યાનમાં લેવો, સમજાવો
ટાઢું=ઠંડું.
ઉનું=ગરમ.

## પાઠ. ૧૯.

આંગણું = બારણું; બારણાં આગળની જગ્યા.
ચોખું=સાફ, સ્વચ્છ
ગંદા=ગોબા.
ગંદવાડ = ગંદવેડો. ગોબાઈ.
ગંધ=ખરાબ વાસ.
એંઠવાડ=એંઠાવાસણ
માંદા=બીમાર, આજારી.
લાજ=શરમ.
તાવ=તપત, બોખાર, ફાગણ-
કોઠાણ=કોઢીવાડો.
જીવજંતુ = જીવડાં, મગતરાં.
નિપજે=પાકે, થાય.
વેગળે=દૂર, આઘે.
બાપડા=બિચારા
ગુણ = ફાયદો, પાડ, આભાર.
છોડ=છોડવો.
ઠેકાણ=જગ્યા.
રળીઆમણું=શોભાયમાન, સારું.

## પાઠ. ૨૦.

ચોખાઈ = સુઘડાઈ, સ્વચ્છપણું
ચીર=કીમતી લુગડાં; વસ્ત્ર.
મધપુડો=મધમાખનો પુડો.
રૂડો=સારો.
રચે=બનાવે.
માપ=ભરત, પરમાણું. નિયમ.
શુદ્ધ=સાફ, સ્વચ્છ.
આરસ=આરસી.
ચિત્ત=મન, ધ્યાન.
ઘાટ=દેદાર, કદ.
મજાના=સારા; આબરૂદાર.

## પાઠ. ૨૧.

સીમ=ખેતર, હદ.
ભેગા=સાથે, એકઠા.
સુંવાળા=નરમ,પોચા
શોભા રહે છે=સણુસણે છે.
ખરાડે છે=આરડે છે.
ખરી=પગનું તળીયું.
નક્કર=સંગીન, મજબુત.
નાળ = લોઢાના પાટા.
મજલ = ખેપ, વાટ, ટપ્પો.
ફલંગો=કુદકા.
મોજો=ભાર.
ચાકરી=બરદાશ,સેવા
માયા = હેત, લાડ, પ્યાર.
નિર્દય=દયા વગરનો, ઘાતકી.

## પાઠ ૨૨.

કાતરા=બેડકા.
ચોખંડા=ચારે બાજુએ સરખા.
કચુકા = ચીચોડા, ઠળીઆ.
ચીચોડા= આમલીના ઠળીઆ.
બાટો=બદમજો.
જણસ=ચીજ, વસ્તુ
સંગીન=નક્કર.
ચિકણું=ચિકવાળું.
વટેમાર્ગુ=મુસાફર, સફર કરનાર.
[illegible]=દીવું.
બારેમાસ = આખું વર્ષ.
ખપ=જરૂર, અગત્ય, કામ.

## પાઠ ૨૩

દીકરી=છોકરી.
અક્કલ=બુદ્ધિ.
નિત્ય=રોજ, હમેશા
પર=પારકું.
નેક=ટેક; મોટું, સારું
ઠામ=ઠેકાણું, જગ્યા.

નસુ = બે આંગળ, જરાક.
નવ=નહીં.
મોજ=મજા, સુખ, સંતોષ.
ઘણેરી=ઘણી, બહુજ
મોહલિ=મોજ કરે.
માતા=મા, માજી.
કેરો=નો, ના, તણું
તાત=બાપ, પીતા.
નામજ=એક મોટા કવિનું નામ.
ગાયા- [illegible]
નિત=હંમેશ.
વિખ્યાત = નામીચું. પ્રસીદ્ધ.

પાઠ ૨૪.

નાટક-આરસી.
વતન = માનવણી, બાલાસ. કિરણ.
કમાન=અડધો ગોળ
ભમર=ભવાં, આંખ ઉપર કમાનના વાળની માળા છે તે.
છુવાજગી=ચાલ, છુ- પરી, ગોળ.
સારેછે = કરેછે, પુરૂં પાડેછે.
પોપચું=આંખનું ઢાંકણ.
ઝીણી=બારીક.
રજ = રજકણ, ધુળ, કાણી.
પાંપણ=આંખને વળગેલા બાલ.
ખોળિ=અટકાવેછે
રતાંમણો=રાતે આંખો.
દયા = મેહેર. રેહેમ.
સાજી=સારી.
પાડ = ઉપકાર, આભાર.

પાઠ. ૨૫.

વિના=વગર, તતરીંગ
[illegible]=અનાજ.
બળતણ=બાળવાનાં લાકડાં, બરણાં.
તૈયાર=કામને લાયક.
કુંભાર=માટીનાં વાસણ બનાવનાર.
લટકતાં=ટીંગાતાં.
કપાસ = રૂના છોડ.
કાંતિ=લાંબા તાર કરી સુતર બનાવે.
વણિ=લુગડું બનાવે.
કેહેવત=કહેણી, કાહાણી.
[illegible]=જાડી રોટલી.

પાઠ. ૨૬.

ધરતી=જમીન.
[illegible]=જથાબંધ
ખંતિ=ખુશીએ, હોંસે.
[illegible]=સારી થાય.

પાઠ. ૨૭.

ડાં [illegible]
ઢાલ=રમણાં.
વખત=સમે, વેળા.
સરસ=સારો, મજાનો.
સણગાર=શરીર શોભવાનાં લુગડાં, ઘરેણાં.
પરઘેર=પારકે ઘેર.
પેર=પેઠે, રીત.

પાઠ. ૨૮.

દાન=ધર્મ, ખેરાત.
મુદ્દલ=જરાએ.
વાવરતો = ખરચતો. વાપરતો.
સૂમ=કંજુસ, બખીલ
નાગજી=નાખુશી.
ગજું=શક્તિ, ગુંજાસ
પરોપકાર = પારકાનું સારૂં કરવું (પરમાર્થ કામ).
સિખે=ઠેકાણે, સુમાર્ગે
ગરીબગરબાં=લાચાર, કંગાળ લોક.
આંતરડી = આત્મા,
આશિષ=આશીર્વાદ, દુવા.
વાવેલું=રોપેલું.
ડાકટ=નકામું, વ્યર્થ.
આપદા=ફિકર, ચિંતા
પુણ્ય=ધર્મ, દાન.

પાઠ. ૨૯.

સાગ=સાગવટ, સાગાઈ.
દેશાઈ = જાગીરદાર, વતનવાળો.
છૈયાં=છોકરાં.
ઉઠયાં=નિકળ્યાં.
દાખલા = ઉદાહરણ, દ્રષ્ટાંત
લેખણ=કલેમ.
ચપુ=છુરી, ચાકુ.
વખાણ્યો=તારીફ કીધી.
ગમ્યો=પસંદ પડ્યો.
ઝાલીઓ-સોળ આનાની કીમતનો રૂપાનો સિક્કો.
કાપ=ચીરો.

પાઠ. ૩૦.

ગભરાયો=અકળાયો, ગમવાયો.
ધીરજ=સબુરી, શાંતિ
ખાલ્યા=ચીડયા.
સામો=ફેલટો, સન્મુખ. [દેયું.
કાળીએ=કાળજે, હૃ-
ચાંણીને=તાણીને.
સાચા બોલું = ખરા બોલું.
વાંક=તકસીર, ગુનો.
અજાણતા=[illegible]
ઝટ=જલદી, તાકીદે.

પાઠ. ૩૧.

સાહીએ = ઝાલીએ, પકડીએ. તા-
સંકટ=દુખ, પીડા.

પરલોક=દેવલોક, પારકા લોક.
દીનરાત=રાતદાહાડો.
શુભ=સારૂં.
ક્રોડ=હજારો, (સો લાખ).
સરે=થાય, બને.
હોડી=મછવો, બોટ.
સિંધુ=દરીઆ; નદીનું નામ.
રાજ=અમલ, ગાદી.

પાઠ. ૩૨.

ઘેટાં=મેંઢાં.
કામળો=ધુમાળો.
કામળીઓ=કામળ.
ધાબળીઓ=ઊનનું ઓઢવા પાથરવાનું લુગડું.
ઊન=ઘેટાંના બાલ.
ટાઢ=ઠંડ.
બિચારા=બાપડા, ગરીબડા.
ભરવાડ=ઘેટાં ચરાવનાર.
કાતરી=કાપી.
શિવાય=વગેરે.

પાઠ. ૩૩.

લીમડો=લીંબોળીનું ઝાડ.
પોપટીઆ=લીલાં.
ઝઝીને=વળીને, ભરપીને.
ચણ=લીલા મેવાનું નામ.
લીંબોળીઓ=લીમડાનાં ફળ, લીંબોડી.
રોગ=બ્યાધી, મરજ.
ઓસડ=દવા, બીમારીનો ઉપાય.

પાઠ. ૩૪.

જાર=જુવાર.
પૈસાદાર=શ્રીમંત, તાલેવન.
કડબ=જાર બાજરીના સુકાએલા સાંઠા.
પુળા=કડબના ભારા.
ડુંડું=કણસલું.
કણસલું=ડુંડું, કસણું.
બાજરીઊં=બાજરીનું કણસલું.
ઊંબી=ઘઊંની કંઠી; જેમાં ઘઊં થાય તે.
મસળે=ચોળે.

પાઠ. ૩૫.

ડાંગર=ભાત.
જવ=એક જાતનું અનાજ.
તલસરા=તલની શીંગ જેમાં તલ થાય છે તે.
શીંગ=ફળી.
કઠોળ=મગ, ચણા, વાલ વગેરે ધાન્ય.
પોપટા=ચણાફળી જેમાં ચણા થાય છે તે.
શેરડી=ગળ્યા રસનો સાંઠો, જેનો ગોળ બને છે તે.

પાઠ. ૩૬.

મેલ=કચરો.
તરસ=સોસ.
મટાડે=ઓલવે, દૂર કરે.
કાંઠે=કીનારે.
પહાડ=મોટા ઊંચા ડુંગર, પર્વત.
કીલ્લા=સરકારી લશ્કરી મુકામ, ગઢ.
નાળાં=ન્હાની નદી, ખાડી, ઝરો.
મરડીઆ=છો પકવવાના, સફેદ.

પાઠ. ૩૭.

વન=રાન, જંગલ.
સરખી=બરાબર, સપાટ.
પાળીઓ=ચપુ, ચાકુ.
હીરા } માણેક } કીમતી જવાહેર, કીમતી પથરા.
જામફળ=જમરૂખ.
ડુંગર=ઊંચો ટેકરો.
રાન=જંગલ, વન.
અનેક=ઘણાં.
પદાર્થ=ચીજ, વસ્તુ.

પાઠ. ૩૮.

સેવા=ચાકરી, બરદાશ.
ઉછેરતાં=મોટા કરતાં.
પજવતાં=દુઃખ દેતાં, કાયર કરતાં.
જંપીને=સુખે, ઠરીને.
સંસાર=દુનીઆ.
વેદના=દુઃખ, પીડા.
દાઝ=દયા.
માથે ચઢાવવું=કાબુલ કરવું.

પાઠ. ૩૯.

ટગમગ=ડગમગ, સ્થિર.
ટકતો=ઠરતો.
ખાજ=ખાવાનું.
લેશ=જરા.
અવસર=વખત, સમે.
વેઠીને=સહીને, ખમીને.
ઉપકાર=પાડ, ગુણ.
અમાપ=ઘણોજ.
ઘડી=૨૪ મિનિટ.
બરદાશ=ચાકરી સેવા.
ઉમર=જીંદગાની, વય.
દાસ=ચાકર, સેવક.

પાઠ. ૪૦.

બાવળ=બાવળનાં લાકડાંનું ઝાડ.
શૂળો=કાંટાવાળી ડાળખી.
પરડા=બાવળની શીંગ.
નાઈડી=પઈડાંની વચમાંનું ગોળ ડુંગરૂં; નાભી.

આરા=પઈડાંની વચ્ચે
માંના લાકડાના
કકડા.
પુઠીઆ=પઈડાંને ફ-
રતુ લાકડાંનું ગોળ
ચક્કર.
વુરારા=હિંકારા.
કુંડ=ચો તરફ છોંથી
પાણી બાંધી લીધે-
લું તે.
ઉતરડી=ઉતારી, C-
ખોડી, સારી
આળ=બરંપડાં, ડા-
ઘવાળાં.

પાઠ. ૪૧.

ઓપગલી = ખોટા
ખોટા તરગ ઉઠા-
વનાર, ચળવળ-
આદમી; વાહ[illegible]
ઘાડંગા = ઘરો, [illegible]
ભરવાનુ ઠાકરાનું
વાસણ.
મજુર=નોકરો [ભંગ
તુરગ=ખોટા વિચાર,
કકડી=મરચાં
સારીપેઠે=બહુજ.
ઓહોળાં=ઘણાં.
વેપાર=રોજગાર.
કમાઈશ=રળીશ.
ધુણાવીને=હલાવીને.
ફુટી=ભાંગી.
માલિક=ધણી.

પાઠ. ૪૨.

પાયો=મૂળ ટેકો.
ચણતર = ચણવાનું
કામ.
કરા=ભીંત, [illegible]
પછીત = પછવાડેની
ભીત.
હાટડાં=તાકાં.
ગોંયરૂં= ભોંયતળીયા
નીચેની ઓરડી
ભો=બીક.
ઓશરી=ઓટલી.
ઝટપટ=તાકીદથી.
માળી લેવું = નળીઆં
ચઢાવવાં.
મોભ=ઘરનો વચલો
આડો થાંભલો ;
મુખી.
વળીઓ=સાકટીઓ.
[illegible]=દોરડી.
[illegible]=બંદોબસ્ત.
[illegible]= છો દેવ-
ડાવી.

પાઠ. ૪૩.

[illegible]=ભાળ.
[illegible]ડી.
[illegible]=દીપે, શોભા-
આપે.
[illegible], ખામી.
[illegible],વાડો.
પાટડા=[illegible]ટીઆ.
સાગ=[illegible] લાકડું.
તાકા=[illegible]

[illegible]=છો દેવડા-
વવાનું કામ.
[illegible]મારસાં= ચોખંડા પ-
થ્થર, ચોડી ઈંટ.
કમાડ=બારણાં.
મજાગરા=મીજાગરા,
ચણીઆરાં.
લુહાર=લોઢાનો ઘાટ
ઘડનારો.

પાઠ. ૪૪.

છાજે=દીપે, ખીરાજે.
રસોડા=રાંધણી. [તાં
રૂપાળાં=સારાં, શોભિ-
ચુનાળાં=ચુનાનાં.
નીર=પાણી, તેજ.
સુડા=પોપટના જેવાં
પક્ષી.
મેના=મધુર પક્ષી.
સેજ=સેજા, બિછાનું.
ઠીંચકો = ઠીંઢાલો,
ઝાંખો.
ખાટ=ખાટલો, ઢો-
લીઓ.
ગલીચા=જાજમ, પા-
થરણું.
બીછાવી=પાથરી.
ભૂપતિ=રાજા, પૃથ્વી
પતિ. [સખી.
ચિત્ર = ચિત્રામણ,

પાઠ. ૪૫.

નરસે=પરાય.
નરંકારાં = નાકનાં બ-
કાણાં.

ટેકો=આધાર, મદત.
ડાર્યું=જડ્યું.
સજડ=મજબુત.
દાઢ=પેવડા દાંત.
ભુકો=ચુરો.
વાચા=બોલવું,ભાન.

પાઠ. ૪૬.

ભીજવું=ચીડવું.
છેલાઈ = છાલકાઈ,
તોર.
રીસાળ=તામસી,ક્રો-
ધિષ્ટ.
પછડાઈ=અફળાઈ.
પગરખી=જોડી.
વાંસે=પછાડી.
અડફટ = અફડાટ,
આંટી.
આંટવાઈને = આંટી
આવીને.
બમોચાંણ=બાડો.

પાઠ. ૪૭.

બારો=નાંકો, ઉધો.
ધુરકવા=દાંતીઆ કર-
વા.
બચકું=ડાચું.
અદેખાં = કીનાવા-
ળા, દ્વેષી.
બારીલાં=વીખા સ્ત્ર
ભાવના.
કરફરીઆં=ભોઠીલાં
ભોઠીલાં=ભોંકીલાં.
અવતરે=જન્મે.
ગોલ=લાડ.

પાઠ. ૪૮.
વાંકડ=ત્રિછ, કાણાં.
નરી=એંપાળી.
ખાનગી=ત્રિયડ્ઢી, પાંખડી ફૂટી પરશે.

પાઠ. ૪૯.
કણીઆ=કણીઓ.
ગાસઅસ=કસાંબાનું નામ(અફીણનાં ભી)
સોનાએ=રૂડીએ.
ફણગો=ભણગો.
લાગલાગટ=સામટા; રોજ રોજ.

પાઠ. ૫૦.
વહેળો=ઝરો, નાળું.
તેડ=ફીનારે, તીરે.
ઝાંપ=જાળ.
ગારકા=ડબ.
ભરતો=પાક, અવેજ.
આબરૂ=માન, ઇજ્જત.

પાઠ. ૫૧.
ક્યારડા=ખાડા. ક્યારા.
લીલાછુમ = ઘણુંજ લીલા.
પરાળ=ભાતનું ઘાસ.
ફુલાં=ફોતરાં.
ચોખા = ભાતમાંથી ફુલાં કાઢીને જે દાણા નિકળે છે તે.
તરૂ=ભાતના કુમળા છોડ.
ભારે=મોટો, કીમતી, વજનદાર.

પાઠ. ૫૨.
ટીનાઃ=અણીવાળા.
સમજુ=સમજવાળી.
તર=કુરમનાઈ.
તલપ=કડૂં.
ની ભાણું=ઠીંચાણું.
ટેવ=આદત, આદી-અત.
ગુજે=ઠીંગાર ફુ.
બિગાડ = નુકસાન, હાણી. [ની.
માંજરી=ભુરા ડોળા-

પાઠ. ૫૩.
ખીકણ=બીએ એ-વા, નરમ.
અજાણ્યું=પારકું, અ-તરાણી.
નાડમાં=પાસે, પાડએ
ઊઠાડ્યો=ઉભો કીધો.

પાઠ. ૫૪.
મીઠું=નીમળ, ખાર.
દરીઆ=સમુદ્ર, સા-ગર.
પાડ=ગર.
દારા=મોહાના મોટા-દગલા.
અગર=મીઠું પાકવા-ની જગા.
અગરીઆ=મીઠું પ-કવનાર.
ક્યારા=ખાડા, ક્યારડા
ઉસરડી = સાંભરી લઈ.

પાઠ ૫૫.
મેડીઆ=માળ.
ઠાથળો= પાંચગણુંમો માળો.
વિદ્યા=સરસ્વતી, ભ-ણતર. [ના.
ભણીગણી=લખી વાં-
પ્રમાણ=રાત.

પાઠ. ૫૬.
પંડિત=વિદ્વાન.
લહીઆ=સારા અક્ષ-રનો લખનારો; વાકિફગાર.
ગાડિ=કાશ.
પંથ=રસ્તા, ધર્મ.
અભ્યાસ=મહાવરો.
કાયર=દુઃખી, હેરાન.
આળસ=સુસ્તી.
ખર=ગધેડો.
પાણ=પથ્થર.
પ્રસાવ છે=પ્રસાવ છે.
એંધાણ=નિશાની.

પાઠ. ૫૭.
સીરું
જસત } સૌથી નર-
કલાઈ } મ ધાતુઓ
નરી= સ્વચ્છ, ભળ્યા વગરની.
કાટ=કીટ.
ઝળકતી = ઝળકતી, તેજ કરતી.
ઝાંખું=તેજ વગરનું, ફીકું.

જંગાલ = ઝાંખા ઘા કાટ.

પાઠ. ૫૮.
ટીપીને=ચપડીને.
પતરાં=ધાતુને ટીપીને પાતળી કરેલા તે.
વરક = સોના રૂપાના ઝીક પાતળાં પાનાં.
ચીકાશ=ચીક.
ગદી આગળ=૧૬ તોલ
આગળ= ઢીગળી.
આંગ=ઝાળ; કલંક.

પાઠ. ૫૯.
સંપ=એકદીલ, એક મત.
કરે=પામે, સાધે.
અચંબો=નવાઈ, અ-ચરત.
છેડી=અડકી.

પાઠ. ૬૦.
ટીખળી = તોફાની, મસ્તીખોર.
અટકચાળાં= વલવ-લતાં, આડાં, અવ-ડાં કામ.
ભુસકા=કુદકા [ણાં.
અડપલાં= અટકચા-
વગડો=વન, જંગલ.
ગલોફાં=ડાચાં, ગાલ.
નિરાંતે=ચેનથી.
પીંટાળીને=લપેટીને.

પાઠ. ૬૧.

શાહેદી=સાક્ષી.
જણીઆ=બાઈઆ, બઈરાંઆ.
ઈનસાફ = ફેંસલો, ન્યાય.
ફિકાવું=ગૈંચકું, ફિકું.
અરે=ફાગ, ફિકર.
આબાદ કરચા = સોંપી આપ્યાં, સ્વાધીન કર્યો.
ગળોપફ=બાઈપકુ, લુચ્ચા, ખોટું તોહોમત મુકનાર.
દશા=હાલ, અવસ્થા.
ચડાળ=પાણી, કુઈ.

પાઠ. ૬૨.

વાર = અઠવાડીઆનો દહાડો, વખત.
સરત=સુરત, ધ્યાન.
આઠવાડીઉં = સાત દહાડા.

પાઠ. ૬૩.

પોહોર=ત્રણ કલાક.
મધરાત=વચલી રાત.
પખવાડીઉં = પંદર દહાડા.
મહીનો=ત્રીસ દિવસ.

પાઠ. ૬૪.

વા=પવન.
વાસીને=[illegible] ઈને.
અકારો=પસીનો.
વિજાણો=પંખો.
વાગરો=પવન, વા.
થીર=થર, સ્થીર.
લોટો=કળશીઓ.
શીશી=નાની બાટલી.

પાઠ. ૬૫.

પ્રવાહી = પાણી જેવી ચીજ.
લેહેરો=[illegible], વમળ.
કડાળા=ચકરડાં.
ઉપરા ઉપરી=એકપછી એક.
પુંજ=ઢગલો.
નાદ=અવાજ, સાદ.
જુગતી=તદબીર.
ઘરડાપણ = બુઢાપણ.
[illegible]બેહેરા = જન્મ[illegible]થી બેહેરા.
ઈશારત = નિશાની, ચિન્હ.
[illegible]=શક્તિ.

પાઠ. ૬૬.

[illegible] = [illegible]નું લુગડું.
[illegible].
ડો[illegible], ભોળી
ચાળ[illegible] = ચાળીને [illegible] કરવાનું કા-[illegible] ચારણું.
[illegible]=ચરબડા, અડુઅચડા.
એળ=લાહી.
ફટકડી=ફટકી.
ઘૂંટે=સાફ લીસા કરે.
કાગદી=કાગળ વેચનારો.
તા=તાવ, કાગળ.
ધા=થાપા, દસ્તો.
સાહેબખાની=ગૈંચા સાહેબ લોકોને વાપરવા જેવા.

પાઠ. ૬૭.

સુરખાઈ=મેવકફાઈ.
દેશાવર=પરદેશ, પરગામ.
મથાળું=ટોચ.
ટેઠ=ઠેક.
ફાળ=ધાસ્કો, ફિકર.
ઝળઝળીઆં= આંસુ.
રૂવાસ્કો=રડોસ્કો.
ઢાંઢમાઢ=મુરખ, અણઘડ.
નામું=નામ, દફતર.
અભાગુ=વગર ભણેલો.
લાજ=શરમાઈ.

પાઠ. ૬૮.

નિશાની = ચિન્હ, એંધાણી.
અસાર=નઠારૂં.
અક્ષર=હરફ, દસ્કત.
ઉર=દીલ, મન.
અભિમાન=હંકાર.
અપાર=ઘણોજ.
સરદાર = સગદાર, ઉપરી.
વહેમ=શક.
વડી=મોટી, બડી.
બકતો=લવતો.
રાય=રાજા.

પાઠ. ૬૯.

વૈતરૂં=મેહેનત મજુરી, વેઠ.
હેઠે=હારે, દએ.
આળોટવા = ગોળાંટીઆં ખાવા.
દેખાદેખી=જોઈ જોઈને.
અમીર=મોટામાણસ અસરાફ.
દાબડો=ખાડો.

પાઠ. ૭૦.

પૂરૂં=બરાબર, પેટ ભરીને.
ભત્રીજો = ભાઈનો છોકરો.
ડેલામાં=તબેલામાં.
ઓતરે=ઓદે, ખાણે.
ભેદ = કારણ, પડદો, તફાવત.
ન્યાલ=ગળમર, પૈસાદાર.

પાઠ. ૭૧.

રેશમ=હીર.
કીડા=જીવડા.
ખજુર = એક જાતનો લીલો મેવો.
તાંતણો=તાર, દોરો.
કોશેટો=દડી.
ખદખદતાં=ઉકળતાં, ઉના ઉના.
પતંગીઉ=એક જાતના જીવડાનું નામ
ભાત ભાતના = તરેહ તરેહના.
હીરાગળ=રેશમી.
મુગટા, અંબોડીઆ, મશરૂ, ગજીઆણી, કીનખાબ. } રેશમી લુગડાં

પાઠ. ૭૨.

આખલા = ગોધા, સાંઢ.
માંતેલા=જબરા, ધરાયલા.
નીચ=હલકો.
નબળા=અશક્ત.
પલક=ક્ષણ, પલ.
આંટા=ફેરા, ચક્કર.
તોબા=કાયર.
પોકરાવી=બોલાવી.
અહંકાર=અભિમાન
હલકા=ઉતરતા.નીચા
તુચ્છ=હલકો, નીચ.

પાઠ. ૭૩.

કરોળીઓ=જાળામાં રેહેનારો જીવડો.
જીતીને = ફતેહ મેળવીને.
ફુલાગયો=ગર્વ ભરાયો
હરાવ્યો=હઠાવ્યો, હઠાવ્યો.
બરોબરી = સરખા સરખી, હરીફી.
ગર્વ=હુંકાર.
જાળામાંથી = ફાંદામાંથી.
નજ=નહીં.
શેર = ૪૦ પૈસાભાર (જબરો)
ફાંફા=ફવતીઆ, પછાડા.
મેહેકી=છાકી.
કેવળ= માત્ર, બીલકુલ.

પાઠ ૭૪

રંજુ = ખુશ લાગે એવું.
પટા=લીસોટા, કાપા.
રુવાંટા=ઝીણાં વાળ.
ચંચળ = હોશીઆર, ચપળ.
કોમળ=નાજુક.

પઠ ૭૫.

છેતરવું=ઠગવું.
નાત=જમણવાર વરો
દડીઆ=પડીઆ.
સંતાડ્યો=છુપાવ્યો.
પાપ=દુષ્ટકર્મ, નઠારૂં કામ.
મુંઝવાતી=ગભરાતી.
કરડી=આકરી, સખત.

પઠ ૭૬.

પલ=ક્ષણ.
તરવું=પાણી ઉપર અતરંગ રેહેવું.
ટેકાટક=માથા સુધી, છલાછલ.
ફણી=ચુડી.
મંદીર=દેહેરૂં.
જોશી=જ્યોતિષ વિદ્યા જાણનારો.
ઠાબક=ઠોકો, ધાતો.

પાઠ ૭૭.

મોંઘા=ઘણી કીમતી.
મોહોર = પંદર રૂપીઆની કીમતનો સોનાનો સિક્કો.
ઉપડે=ઉપાડાય, ઊંચકાય.
વેઠ=વેળાઊ, કરડો.
કેડારો=કેડે ચાલવાની જાગ્સ.
તાલેવર=પૈસાદાર.
કસબ=જર, કીનખાબ.
પાલવ=કોર, છેડો.
નાઈ=રીત.

પાઠ ૭૮.

ટટાર=સીધા.
નાખુશ=દલગીર, ઉદાસ.
ઉગામે=ઉઠાવે, ઊંચકે

પાઠ ૭૯.

વાચા=બોલવું, સમજ
ભાન=બુદ્ધિ, જાગા.

પાઠ ૮૦.

પીઅર=બાપને ઘેર.
મોસાળ=મામાને ઘેર
હોંસ=હોકર.
કાંચળી =ચોળી જેવું બઈરીનું પેહેરવાનું.
રીસ=ગુસ્સો, કોપ.

પાઠ ૮૧.

સંપી=સંપથી, હળીમળીને.
શોક=દલગીરી.
નિંદે=અદેખાઈ કરે.
બળવંત=જોરાવર.
કલેશ=કજીઆ કંકાસ
હળતાં=હળીજતાં.

પાઠ ૮૨.

વરાળ=બાફ, શેવાળ.
તાસક=ઢાકણું.
ટપકાં=ટીપાં.

ઝમીને=ખંધાઇને.
ગગન=આકાશ.
કરા=ઠરી ગયલું પાણી
ઠાર=સખત ટાઢ.
ઠીપ=ઠોકરાની ગાગર કે દોરીઆ વગેરેના તળીઆનો ભાગ.
બરફ = બંધાઇ ગયલું પાણી.
ધુમર=ધુમસ.
ઝાંકળ=શાની, ઓસ
રૂપ=આકાર, ડોળ.

## પાઠ ૮૩.

ભગડો=બીક, વાંધો.
સાંધા=કટકા.
પુષ્કળ=ઘણાં.
મધ્યમ=સાધારણ.
ગેલી=ડાથળી.
ભોળું=સાધું, એકડું.
જખમ=ઘાયલ થયલી અથવા કરડેલી જગ્યા.
ડામ=ઉનો ચાંપડો.

## પાઠ ૮૪.

સિંહ = જનાવરોનો રાજા. (વનરાજ)
કાલાવાલા=આજીજી વિનંતિ.
મહારાજ=મોટા રાજા
જીવતદાન = નવો જન્મ.
શેખી=પતરાજી, વડાઈ
સામર્થ્ય=જોર, બળ.

## પાઠ ૮૫.

હાજર=તૈયાર.
બજાવશે=કરશે.
રુક્કો=મોકલો.
તગડ્યું=[illegible]
પ્રસંગ=બખત, સમે.

## પાઠ ૮૬.

શાગ=શોગ.
માણસાર = મશાડા રાધા.
માંઠીઓ=સાઠીઓ, કરાંઠી.
ઘૂઘરો = રમવાનું રમકડું.
વળતી=પાછી.
અરડીને=વાળીને.
રેસા=દોરા, તાંતણાં, [illegible]=કાંકા, કરચાં, સાંઠી.
દીવાસળી=દીવા કરવાની સળી.
સુતળી=શણના રેસાની દોરી.

## પાઠ ૮૭.

શીઆળ=[illegible] જેવું જાનવર.
મેદાન=ખુલ્લી જગ્યા.
શીઆળવાં= શીઆળનાં બચ્ચાં.
ચોરીથી= ચુપકીથી, છૂપી રીતે.
ભુંગળાં=નળાં.
કકડા=મરઘા.
વાઢ=શેરડી ઉગવાની જગ્યા, ખેતર, કાપ.
પોળ=પોલ, પોલાણ
બંડેર=ગુફા.

## પાઠ ૮૮

લોભીઓ=લાલચુ.
તપેલાં=પાતેલાં.
જમણવાર=ન્યાતવરો
નીઆળ્યાં=જોયાં.
પડપૂછ = પૂછપરછ, તજવીજ.
લાભ=ફાયદો.

## પાઠ ૮૯.

આદમી = માણસ, સખસ.
નાદાન=અણસમજુ
ચુપ=મુંગો.
વસતા=રહેતા.
ધુતારા = ફોસલાવી ખાનારા.

## પાઠ ૯૦.

ભીંડી=શણને મળતી જાત.
વાણ=ભીંડીના રેસા, દોરી.
ટકાઉ=મજબુત, ટકે એવું.

## પાઠ ૯૧.

ખૂંધ=ઢેકો, ટેકરો.
તરેહવાર = અજબ રીતનું.
રેતાળ=રેતીવાળી.
રણ=રેતીનું મેદાન, લડાઈ.
મુસાફરી=જમીન વાટે સફર.
વાટે=રસ્તે, રીતે.
બાવળીઓ=બાવળના કાંટાનું ઝાડ.
ચરબી=ચીકણી વસ્તુ
પોષણ=ગુજરાન.
સાંઢણી = ઝડપથી ચાલનારું ઊંટ.
સંદેશો = સમાચાર, ખબરપત્ર.

## પાઠ ૯૨.

સકરીઆ=સકરકંદ.
બટાટા=આલુબડા.
તળીને=તેલમાં ચડાવીને.
અળવી, તાંદળજો, મેથી, ભાજી. } શાકનાં નામ

દેવતા=અગ્નિ, વન્સ્તેલ.
ચઢે=બફાય, રંધાય.

પાઠ. ૯૩.

સેકટો. / અગથીઓ. / ફેરો. } ઝાડનાં નામ છે.
ફોલીને=છોડા કાહાડીને.
લીલવા=દાણા, મોચ.
કુમળી=નાજુક.
રીંગણાં=વેગણાં.

પાઠ. ૯૪.

પાર=નદીની સામો કીનારો.
માછી=ઢીમર, માછલી પકડનાર.
ખારવા=ટંડેલ, ખલાસી.
હંકારેછે = પાણીમાં ચલાવેછે.
ચાદરો = ગલાબા, ખાદીની પીછોડી.
સઢ=વાહાણમાં મોટી ચાદરો સીવીને બાંધેછે તે.
હલેસાં=ચાટવા, હેલાં.
મછવો=ન્હાની હોડી.
બાગ્યે=મુશકેલાઈથી.

સમાઈ=માઈ.
સીધું=ખાવાનું, ભાથું.
સામાન = કામની ચીજો.
તોપ=પોહોળા મોહોડાની મોટી બારે બંદુક.

પાઠ. ૯૫.

રીંછ=બીયામણું જાનવર.
બીવામણી=ડરામણી, વિકાળ.
પીલાં=પાકલ.
રાની=જંગલી.
મધમાખ=મધ કરનારી માખી.
ભોગ=કમબખ્તી.

પાઠ. ૯૬.

રોળીને=રગદોળીને.
ભમતાં=ભટકતાં, ફરતાં.
થાક=મેહેનત, શ્રમ.

પાઠ. ૯૭.

હલકી=સોંઘી, થોડી કીમતી.
ભેળવણી=મેળ.
કંસારા= ધાતુના વાસણ બનાવનાર.
તાજાં=તરતનાં.

દોહણી = કલઈઓ, છુરા લાવવાનું વાસણ.
કલઈઘડા = કલઈના વાસણ ઘડનાર.

પાઠ. ૯૮.

મોળી=ડમોરી.
કાતીલોઢું= ચીનાઈલોઢું.
પોહોરા=હોરાલોકો.
બંદુક=મોટી પીસ્તોલ.
ગોળીઓ=સીસાની લખોટીઓ.
છુરા = બંદુકમાં ભરી મારવાની ગોળી.

પાઠ. ૯૯.

રત=મોસમ, ઋતુ.
કુંપળો=ફણગો, અંકોર.
આંબાગાળો = કેરીગાળો; કેરીનો રસ કાહાડીખાવાને સગાં તેડીએચ તે.
ટેટીઓ= ખડબુચાં.
કોયલ=મધુર રાગનું પક્ષી.
ટોકા = મધુર વાણી, બોલવું.
કલોલ = ચેનમાજી, કીકીઆણી.

પાઠ. ૧૦૦.

ઘમઘાર = ચહડી આવવું.
વીજળી=વીજ.
ચમકારા=ઝબકારા.
ગર્જના = ગડગડાટ, ગાજવું.
કડાકા=અવાજ.
કાટકા=મોટા જોરથી અવાજ.
તર=તૃપ્ત, ભરપુર.
પુર = ભરતી, રેલ, ભરપુર પાણી.
હેલી=વરસાદ જારી, ઝડી.

પાઠ. ૧૦૧.

કપાસીઆ = કપાસનાં બી.
કાલાં=કપાસનાં જીંડવા.
ઠીમ=ઠાર, ઠાઠર.
ડગલી=બેવડી અંગરખી.
સગડી=દેવતા લેવાનું કાણાવાળું કાદવનું વાસણ. ચુલો.
તાપણી=ઘાસ બરોડાનું બળતું.
માહામાહા=ઘણું ઘણું.
ઠુંઠવાઈ=સીકડાઈ.

તેજાનો=મસાલો.

પાઠ. ૧૦૨.

હાથી = સૌથી મોટું ચોપગું જાનવર.
અટપટી = અઘરી, ગુંચવણભરેલી.
દુશ્મન = વેરી, શત્રુ.
રમકડાં=બાળકને રમવાની ચીજો.

પાઠ. ૧૦૩.

કુંત=મોલક; હોવું.
ગાતર=ગાતર.
કસાળીને = ચોળીને, મસળીને.
પાંગા = ઝીણી રેતી.
ગુંદાને=કેળવીને.
લોંદો=લચકો.
ચોકું = લાકડાનો ચોરસ સાંચા.
અલગ=દીમે, અન્તરંગ.
બઠી=દેવતાનો મોટો ચુલો.

પાઠ. ૧૦૪.

ઢોલ = માટી કે છાણને પલાળીને લોંદો કરેલો તે.
વારાફરતી=એક પછી એક.
આધારે=આશરે.

પાઠ. ૧૦૫.

ઢાળ=ઢળાણ.
ખલાસી=છાપરું સડનારા ખારવા.
સરેડે=ભરતીએ.
પકવાસા=લાકડાની ચીપો.
મોતીઓ = લાકડાની પાટલી.
લગ=ઢગી, ટેકો, જાંગ સાકરો.
વીંગીઆ=જાડા સાકડા.
કામડાં = વાંસને ફાડીને બે ભાગ કરેલાં તે.
કરાઈ=લાકડાં વેહેરનારો.
વેહેરવું= કરવત વતે ચીરવું, વેહેરી કાઢવું.

પાઠ. ૧૦૬.

[illegible]=[illegible]રાજ
[illegible]=[illegible]થીઆર.
[illegible]=[illegible]ાપડા.
[illegible]= પહું લોઢું.
[illegible]ાર ઘડેલ તે [illegible], લુહા[illegible]ડી.
ધ[illegible]=[illegible]ના સાંગ[illegible] ચામ[illegible].

એરણ = જેના ઉપર લુહાર ઘડેછે તે લોહોડું.

પાઠ. ૧૦૭.

ચોતરફ=ચારેબાજુએ.
નિરાગ = નાખુશ, શોકાતુર.
સાંકડો=નાનો.
માર્ગ=રસ્તો.
વસમો=અઘરો કઠણ.
સાંસા=તંગી.
અડોઅડ=પાસેપાસે.
ગરબડી = ગબડી, ઢળી.
નિકાલ=ઉપાય.

પાઠ. ૧૦૮.

તમામો=મેલ, મળ, કળો.
વાકડા=મરડો.
સંકડાઈ=સંકોચાઈ.
ચતરાઈ=ડાહાપણ.
હઠ=મમત, જીદ.

પાઠ. ૧૦૯.

રુંડલા=ડીંડલા.
ચરખો=રૂ ને કપાસીઆ જુદા પાડવાનો રેંટીઓ.
પીંજી=સાફકરી.

રેંટીઓ=રેંટ.
સુતરાઉ=સુતરનું બનેલું.
ખાદી = જાડી, ઘણું જાડું લુગડું.
પોત=કમાસ.
મલમલ,
ખાસો,
સાદરપાટ,
જગનનાથી, } લુગડાંની જાત

પાઠ. ૧૧૦.

સુરજ=સૂર્ય.
આથમે=અસ્ત પામે
લાલાશ=રતાશ.
પાલો = વનસ્પતિ, પાંદડાં.
ગરમી=તાપ.
બિંબ=કીરણ.

પાઠ. ૧૧૧.

ચંદ્રમા=ચાંદ, ચાંદો.
પૃથ્વી=દુનીઆ, અવનું નામ.
પુનેમ= પંદરમીતિથી.
અલાયો=વાંકા કાંપા, ( ) ]
દરપણ=આરસી.
ચકદુ=ગોળ કકડો.
અમાસ= મહીનાનો છેલ્લો દાહાડો.

પાઠ. ૧૧૨.

કલાક = ૬૦મિનિટ.
મિનિટ = ૬૦ સેકંડ
ઘડીઆળ = વખત જોવાનું યંત્ર.
અંગ્રેજી = અંગ્રેજી ભાષા, અંગ્રેજ લોકની બોલી.
આર=કલાક.

પાઠ. ૧૧૩.

આભલાં=વાદળાં.
સંકોડો=સો. કરોડો.
ગ્રહ = સ્થીર તેજના તારા.
જ્વલંત=તિક્ષણ, મોટો દાડમો, ચાલાક.
અજ્ઞાની=વગર શિખેલા, ભોળા.
નુંજુનું = ફેરફાર; આકૃત.
શક્તિ=બળ, જોર.

પાઠ. ૧૧૪.

વાદળાં=વરાળરૂપે ઉડી ગયલા પાણીના બનેલાં તે.

પાઠ. ૧૧૫.

મેહ=વરસાદ.
કૃપા=મેહેરબાની.

પાઠ. ૧૧૬.

વ્યાપક=પ્રસારક, ફેલાયલો.
આસપાસ = આસપાસ, ચોમેર.
આકાશ=આસમાન, ગગન.
અંતર=તફાવત, ફેર, ડોલ, ભીતર.
આભાસ=થોડોઉજાસ, ઝાંખુ દેખાય તે.
ચાસ=ખેતરમાં જમીન ખોડીને ઉંચ કરીને લીટા પાડેલ તે
વિશ્વપતિ=જગતનો ધણી.
સૃજીએ=બનાવીએ, રચીએ.
ખોળીએ=શોધીએ
કણી=રજકણ, રજ.
જગકર્તા = જગતનો બનાવનાર ઈશ્વર
ઠાલું=ખાલી, અમથું

પાઠ. ૧૧૭

અણસમજુ= સમજ વગરનો.
શ્વાસ=દમ, સાસ.
નાડી=નાડ.
મુડદું=જીવ વગરનું ખોળીયું.
જીવ=પ્રાણ, આત્મા.
ખાતરી = ખાતરજમા, નીરાંત.

પાઠ. ૧૧૮.

શિખામણ = બોધ, ઉપદેશ.
શિખ = શિખામણ, ફાયદાની વાત.
ભાવ=હોંસ, ઈચ્છા.
ભુંડી=ખરાબ, માઠી.
ઠગાઈ=ઠગબાજી.
ઠાઠ=ઢોંગ, ધતંગ.
છળ=દગો, કપટથી.
કળ=કળાથી, તદબીર
રૂપાળ=ગોતારે.
આળ=તોહમત.
પળી=સફેતી, ધોળાપણ.
ગળી=કળીરંગ, કલંક

પાઠ. ૧૧૯.

રસળવું=રઝળવું, ભટકવું.
દળણા=લોટ દળવાનું મજુરીનું કામ.
વિલા=આપદા, તંગી
કાપડીયા=કાપડ વેચનારા, ડોસીવાણીઆ.
ઝગુજ=ઠઠ્ઠા ચેડા
પગાર=મુસારો, દરમાયો.
વાણોતર=ગુમાસ્તો
ઉઘરાણી=લેહેણા રૂપીઆની માગણી. લેહેણું.
માલ=સોદો.
વાયદો=ઠરાવ, મજુર
પંડ્યા = મારાજા, ભટ.
પીતાંબર=રેશમી લુગડું.
જાન=ગામને જવાના લગનનો વરઘોડો.

પાઠ ૧૨૦.

આરસ= એક જાતના સફેદ પડવાળો પાણદાર પત્થર થાય છે.
સુંદર = સારાં, શોભીતાં.
સોંઘા=સસ્તાં.
હર=દર, એકેક.
મગન=ખુશી, આણંદ
લેખ્યું = ગણકારયું, માન્યું. શિ.
મદારી=ખેલ કરના-
રમત=ખેલ, તમાસા, રમુજ.

પાઠ ૧૨૧.

ભીડાભીડ = ખીચાખીચ.

વાસેલું=દાબેલું.
ઉદાસ=દલગીર.
ધીમે = ઝાંખે, ઝંખવાણે.
રજા=છુટી, બરતરફી
ઠપકો=દોષ.
ગ્રહસ્થ=મોટું આબરૂદાર માણસ.

પાઠ ૧૨૨.

બાળબોધ=બ્રાહ્મણી.
ગુજરાતી=ગુજરાતની બોલી; (ગુજરાતી ભાષા.)
લિપિ=ભાષા, બોલી
ધર્મપુસ્તક = ધર્મની ચોપડી.

સળંગ=આખી.
અનુસ્વાર=મીંડું,બિંદુ
મૂળાક્ષર=પહેલા શરૂઆતના ધોરણના હરફો.
જોડાક્ષર = જોડેલા દસ્કતો.
ધોરણ=રીત, રસ્તો.

પાઠ ૧૨૪.

મદદ=સાહાય, આસરો.
વિશ્વાસ=ભરોંસો.

પાઠ ૧૨૫.

મુશ્કેલ=અઘરૂં,મુશીબત.

જોખવું=તોળવું.

પાઠ. ૧૨૬.

ચતુર=ડાહ્યો, હોશીઆર.
ઝવેરી = ઝવેરાતનો વેપારી.
ઝવેરખાનું=ઝવેરાત

પાઠ. ૧૨૭.

ધનવાન=દોલતવાળો
ફેલ=ઢોંગ, ધુરપત.
ફોસલાવી=સમજાવી, ધુરપત કરી.
ફકીર=માંગણ.

પાઠ ૧૨૮.

ભાળ્યો=દીઠો. જો.
પાંખાળો = પાંખવા-
ભોળું = નીખાલસ, નિષ્કપટી.
ખળ = કપટી, કમજાત.
ભલમનસાઈ = સલુખાઈ, દાનાવપણું.
લક્ષણ=ગુણ, ટેવ.

પાઠ. ૧૨૯.

આંકડા = અંકો, નંબરો.

---

# હિસાબનાં કોષ્ટકો.

**(૧) હિંદુસ્તાની ચલણનું કોષ્ટક.**

૨૦ બદામ= ૧ પાઈ.
૧૨ પાઈ=૧ આનો.
૧૬ આના=૧ રૂપીઓ
૧૫ રૂપીઆ=૧ મોહોર

**(૨) સોનાના તોલનું કોષ્ટક.**

૬ ચોખા=૧ રતી.
૪ મગ=૧ રતી.
૩ રતી=૧ વાલ.
૧૬ વાલ=૧ ગદીઆણો
૨ ગદીઆણા = ૧ તોલો.
૧૨ માસા=૧ તોલો.

**(૩) જોખવાનું કોષ્ટક.**

૨॥ પૈસાભાર=૧ અધોળ.
૨ અધોળ=૧ નવટાંક.
૨ નવટાંક=૧ પાસેર
૨ પાસેર=૧ અચ્છેર
૨ અચ્છેર=૧ સેર.
૪૦ સેર=૧ મણ.
૪૮ સેર=૧ ધડી.
૨૦ ધડી=૧ ભાર.

**(૪) તોલનું કોષ્ટક**

૧ ગાંસડીના ૫ મણ
૧ કોથળાના ૫ મણ
૧ હારાના ૭ મણ.
૧ માણીના ૧૨ મણ
૧ કળસીના ૧૬ મણ
૧ ખાંડીના ૨૦ મણ
૧ ભારના ૨૪ મણ
૧ ગાલ્લીના ૩૦ મણ
૧ ગાડીઆના ૩૨ મણ
૧ મુડાના ૪૦ કે ૧૦૦ મણ.

(૫) વખતનું કોષ્ટક.

૬૦ વીપલ=૧ પલ.
૬૦ પલ=૧ ઘડી.
૨॥ ઘડી=૧ કલાક.
૩ કલાક=૧ પોહોર.
૮ પોહોર=૧ દિવસ.
૩૦ દિવસ=૧ માસ.
૧૨ મહીના=૧ વર્ષ.
૫૨ અઠવાડીઆનું એક વર્ષ.

(૬) અંગરેજી વખતનું કોષ્ટક.

૬૦ સેકંડ=૧ મિનિટ
૬૦ મિનિટ=૧ કલાક
૨૪ કલાક=૧ દાહાડો
૭ દાહાડા=૧ અઠવાડીઊં.
૨ અઠવાડીઆં=૧ પખવાડીઊં.
૨ પખવાડીઆં=૧ માસ.
૧૨ માસ=૧ વર્ષ.
૩૬૫ દિવસનું ૧ વર્ષ

(૭) અંગરેજી રીતે અંતર ભરવાનું કોષ્ટક.

૩ જવ=૧ ઈંચ.
૧૨ ઈંચ=૧ ફુટ.
૩ ફુટ=૧ વાર.
૫॥ વાર=૧ પોલ.
૪૦ પોલ=૧ ફરલાંગ
૮ ફરલાંગ=૧ માઈલ
૫૨૮૦ ફુટ=૧ માઈલ
૩ માઈલ=૧ લીગ.

(૮) અંગરેજી જમીન લાંબી માપવાનું કોષ્ટક.

૮ જવ=૧ આંગળ.
૨૪ આંગળ=૧ હાથ
૪ હાથ=૧ દંડ.
૨૦૦૦ દંડ=૧ ગાઉ.
૨ ગાઉ=૧ ગવ્યતી.
૨ ગવ્યતી=૧ જોજન

(૯) અંગરેજી ચોરસ જમીન માપવાનું કોષ્ટક.

૧૪૪ ચોરસ ઈંચ=૧ ચોરસ ફુટ.
૯ ચોરસ ફુટ=૧ ચોરસ વાર.
૩૦॥ ચોરસ વાર=૧ ચોરસ પોલ.
૪૦ ચોરસ પોલ=૧ રૂડ.
૪ રૂડ=૧ એકર.
૬૪૦ ચોરસ એકર=૧ ચોરસમાઈલ

(૧૦) ખેડુતની જમીન માપવાનું કોષ્ટક.

૪ આંગળ=૧ મુઠી.
૩૫ મુઠી=૧ કાંઠી, (વીસવાસી.)
૨૦ વીસવાસી=૧ વસો
૨૦ વસા=૧ વીઘું.

(૧૧) લુગડાં ભરવાનું કોષ્ટક.

૨ આંગળ=૧ તસુ.
૧૨ તસુ=૧ હાથ.
૨ હાથ=૧ ગજ.
૧॥ ગજ=૧ વાર.

(૧૨) નક્કર પદાર્થો માપવાનું કોષ્ટક

૧૭૨૮ ઘનઈંચ=૧ ઘનફુટ.
૨૭ ઘનફુટ=૧ ઘનવાર
૧૬૬⅜ ઘનવાર=૧ ઘનપોલ.

(૧૩) મોતીના હીસાબનું કોષ્ટક.

૧૬ બદામ=૧ દોકડો
૧૦૦ દોકડા=૧ ચવ
૧૩॥ ચવ=૧ રતી.
૨૪ રતી=૧ ટાંક.

(૧૪) સોનાના જોખનું કોષ્ટક.

૧૦॥ અધવાળી=૧ ફરો.
૧૦૦ ફરા=૧ આનો
૧૬ આના=૧ રાશ

(૧૫) અંગ્રેજી સોનીઓના તોલનું કોષ્ટક.

૨૪ ગ્રેન=૧ પેનીવેટ.
૨૦ પેનીવેટ=૧ ઔંસ
૧૨ ઔંસ=૧ પાઉન્ડ.

(૧૬) અંગ્રેજી વેપારીના તોલનું કોષ્ટક.

૧૬ ડ્રામ=૧ ઔંસ.
૧૬ ઔંસ=૧ પાઉન્ડ
૨૮ પાઉન્ડ=૧ ક્વાટર
૪ ક્વાટર=૧ હંડરવેટ.
૨૦ હંડરવેટ=૧ ટન

(૧૭) અંગ્રેજી ગણતીનું કોષ્ટક.

૪ ફાર્ધીંગ=૧ પેની
૧૨ પેન્સ=૧ શીલીંગ.
૨૦ શીલીંગ=૧ પાઉન્ડ
૨૧ શીલીંગ=૧ ગીની

(૧૮) અંગ્રેજી નાણાંની ગુજરાતી કીમત.

૧ ફારધીંગની=૨ પઈ
૧ પેન્સની=૮ પઈ.
૧ શીલીગનો=૦॥ રૂ૦
૧ પાઉન્ડના=૧૦ રૂ૦
૧ ગીનીના=૧૦॥ રૂ૦
૧ પેનીના=૩૨ રૂ૦